

Surp Levon Kilisesi Başrahibi Vartabet Mikael Uçar ile yapılan ve Agos Gazetesi'nde yayımlanan söyleşi:

“Birinci İznik Konsili, 1700 yıl sonra yeniden yaşatılacak”

Hıristiyanlığın inanç temellerini şekillendiren Birinci İznik Konsili'nin 1700. yılında Papa 14. Leo, tarihi kararların alındığı İznik'te ayin düzenleyecek. Konsil'in mirası, bugün kiliseler arası birlik ve diyalog arayışına ışık tutuyor. Surp Levon Ermeni Katolik Kilisesi Pederi Mikael Uçar ile Konsil'i ve Papa'nın tarihi ziyaretini konuştuk.

Hıristiyanlık tarihinde dönüm noktası kabul edilen Birinci İznik Konsili, Roma İmparatoru Birinci Konstantin'in çağrısıyla MS 325 yılında Bursa'nın İznik ilçesinde toplandı. Konsil, Hıristiyan dünyasının ilk ekümenik toplantısı olarak kayda geçti. Toplantıda özellikle ruhani Arius'un İsa Mesih'in ilahiliğine ilişkin görüşlerinin yarattığı ayrılık ele alındı.

Öte yandan Hıristiyan inanç esaslarını belirleyen İznik İnanç Bildirgesi de toplantıda kabul edildi. Paskalya'nın kutlanma tarihi konusunda ortak bir düzenleme yapıldı ve kilise yönetimine ilişkin ilk kanonları (hukuki kuralları) kabul etti. Bu kararlar, hem dönemin dini ve politik dengelerini hem de sonraki yüzyılların teolojik yapılanmasını derinden etkiledi. Konsil'in 1700. yılında Vatikan Devlet Başkanı ve Katoliklerin ruhani lideri Papa 14. Leo, 28 Kasım Cuma günü İznik'e giderek bir ayin düzenleyecek. Hıristiyan dünyasında yüzyıllardır etkisi süren Konsil'in detayları ile Papa'nın ziyaretinin önemini, rahiplik formasyonunu Vatikan ve Roma'da, Papalığa bağlı Pontificia Università Gregoriana'da alan ve bir süre Roma'da hizmet veren Surp Levon Ermeni Katolik Kilisesi Pederi Mikael Uçar'dan dinledik.

Birinci İznik Konsili'nde neler tartışıldı? Hangi kararlar alındı?

Bu son derece önemli ve bizi de binlerce yıldır etkileyen ilk ekümenik konsil. Denzinger'in Enchiridion Symbolorum kitabı ve Katolik Kilisesi katekizmini kaynak aldığımızda, 19 Haziran ile 25 Ağustos 325 tarihleri arasında gerçekleşen Birinci “Nicea”, yani o dönemki adıyla İznik Konsili'ne 318 kilise babası katılıyor. Konsil, o dönemin Doğu Roma İmparatoru Büyük Konstantin'in çağrısıyla gerçekleşiyor. Çünkü Hıristiyanlık; Rab Mesih İsa'dan sonra özellikle Petrus, Pavlus, 12 Havarinin çalışmaları ve Tanrı'nın isteğine göre kilisenin stabilize olması, yavaş yavaş gelişmesi doğrultusunda birçok teolojik problem, sorun gündeme geldi. Bu normal bir süreçti. Çünkü Tanrı'nın gizemi açılmıştı.

Bu gizemi İsa Mesih açtığı için onun merkezde olduğu ve kimliğinin anlaşılmaya çalışıldığı tartışmalar da doğal olarak doğmuştu. Bu dönemde farklı fikirler, değişik yorumlar, “İsa kimdir, Baba kimdir, Kutsal Ruh nedir?” sorularının anlaşılması için özellikle Baba ve Oğlun öz yapılarının anlaşılması açısından birçok tartışma ortaya çıktı. Zaten İznik Konsili'nin karar metninde de yer alacak olan o cümleler bunun ateşleyicisi oldu. Baktığımız zaman, “babadan doğmuş olan” diyor İznik Konsili Bildirgesi. Bu bir son karardır, dogmatik karardır ve bağlayıcıdır, iman ikrarıdır.

Son mühür vurulmadan evvel, Arius adlı bir din adamı, “İsa Mesih babadan mı doğmuştur, baba tarafından mı yaratılmıştır” düzleminde bir tartışma yaratıyor. Bu büyük bir fırtına koparıyor, tartışma oluşturuyor. Hıristiyanlığın doğu ve batı tarafına yayılmış din adamları, episkoposlar, çok büyük azizler var bu konsile katılan. Hepsisi bunun üzerinde Kutsal Ruh'un aydınlatmasıyla ve kendi iman tecrübeleriyle bir karara varmış. Bunun bir metni de var.

Bu karar nasıl formüle edildi?

Konsil kararının en son dogmasına bakacak olursak, “Tanrı'nın Tekdoğan Biricik oğlu, tek Rab ve ezelde Peder'den doğmuş olan” olarak formüle ediliyor. Bu bir formülasyondur ve bütün konsiller böyle bir formülasyonla, iman ikrarı ve iman formülleriyle mühürlenip kapatılır. İznik Konsili'nde de böyle karara varılıyor.

Temeli, bazı teolojik problemlerin açığa kavuşturulması, netleştirilmesi ve bir iman ikrarının oluşturulmasıdır. Konsil'in kabul ettiği İznik İnanç Bildirgesi, Hıristiyanların temel inanç maddelerini ortak bir dille ortaya koyduğu için bir "iman ikrarı" olarak kabul edilir.

İznik Konsili ve bildirge, bugünkü Hıristiyan dünyası ve teolojisinde nasıl bir etki yaratıyor?

İznik, temel bir konsildir ve bütün kiliseler kabul etmiştir. Bugün dünyadaki bütün kiliselerin iman ikrarıdır. Hıristiyanlığın temel bazıdır. İznik Konsili'ni ele almadan Hıristiyan olmak mümkün değildir. Bunu kabul ve ikrar etmeden mümkün değildir. O yüzden her ayinde kilise binlerce yıldır muhakkak "İnanıyorum" bildirgesini tekrarlar ayinin ikinci kısmına başlarken. Pazar ayininde (Surp Badarak) okunan ve "Havadamk" anlamına gelen bu ikrarı tekrarlarız. Bu, tüm Hıristiyan kiliselerinde olmak zorundadır. Bir kilise düşünemeyiz ki bu iman ikrarını tekrarlamadan kilise olabilsin. İsa Mesih'in kurduğu kilise budur.

İznik Konsili'nin "birlik" fikri nedir ve günümüz Hıristiyan mezhepleri arasındaki diyaloga nasıl ilham veriyor?

İznik Konsili'ne katılan bütün kiliseler bu konsile imza atmıştır. Dolayısıyla zaten doğal bir birlik oluşmuş. Bu iman ikrarının son bölümünde yine kilisenin birliğine iman da ikrar edilir. "Havarilere dayanan, evrensel ve kutsal olan tek kiliseye inanıyorum" cümleleri Konsil kararıdır. Tüm kiliseler buna inanıyor. Azizlik yani maneviyat, ruhanilik ve aynı zamanda kutsiyet üzerinedir bütün kiliseler. Tektir, evrensel, bütün insanları kapsar, herkes kurtuluşa çağrılmıştır.

Yine çok önemli bir doğuş noktası da havarilere dayanmasıdır. Yani İsa Mesih'e ve onun 12 havarisinden gelen bir akış olması gerekir. Konsil bunu da kabul etmiştir. Dolayısıyla bugünkü kiliselere şu anlamda ilham olmaktadır; doğu ve batı, bütün dünyadaki kiliseler çok zor dönemlerden geçtiler ve imanı korumaya çalıştılar. Ancak bazı sebeplerden dolayı ayrı da düşüldüler. Ama Hıristiyanlar, hepimizin birbirimize ihtiyacımızın olduğunu anladı.

Hıristiyanların yakınlaşması, bütünleşmesi, kucaklaşması, iman ikrarını tekrarlamaları, bütün dünyaya da kilisenin öncülüğünde ışık olmaları demektir. Diğer dinlere de bir kapı açmak demektir, kardeşlik mesajıdır. Bu anlamda 1700. yıl, bu Konsil'de sağlanan ruhu aynen tekrarlıyor ve günümüze ışık oluyor.

İznik'in Hıristiyanlar için taşıdığı anlam nedir?

Dini kurumlar ve merkezler, ruhsallığı coğrafik bir yerden almaz, Tanrı'nın gerçekleştirdiği olaydan alırlar. Yani kıymetli olan Tanrı'nın, insanın kurtuluşu için yaptığı olayın nerede olduğudur. O dönemde de bu yer, İznik olmuş. Tekrarlanamayan ve Tanrı'nın yerine getirdiği muhteşem olaylar, o yere de bir kutsiyet kazandırır. Dolayısıyla İznik de bütün Hıristiyanlar için kutsiyeti olan bir yerdir ve bu manada değerlidir. Ayrıca asıl doruk noktası, hem o zamanda hem bu zamanda, Papa'dan bütün patriklere kadar tüm ruhanilerin bir araya gelmesi. Coğrafyayı aşan şey budur.

Papa 14. Leo'nun İznik'e düzenleyeceği ziyareti nasıl yorumluyorsunuz?

İhtiyaç sebebiyle Hıristiyanların birbirini daha derin anlayışla kucaklamalarının, bütünleşmelerinin, kardeşlik içerisinde birbirlerine yaklaşımlarının önünün açıldığını gösteriyor. Bu çok uzun zamandır devam eden bir süreç. Papa VI. Pavlus ve Patrik Athenagoras ile başlayan bir süreç. Bu bir ihtiyaç ve yakınlaşma arzusu. 'Unuttuğum kardeşimi tekrar bulayım' duygusu. İznik Konsili'nde imzalanan bildirgedeki "birlik" ruhunu yeniden yaşatmak ve pekiştirmek arzusu. Hiçbir Hıristiyan ve hiçbir kilise İznik'ten kopmadı. Bu, Tanrı'nın arzusu, kutsal ruhun çalışması ve bir merhamet işi. Bütün Hıristiyanlara bir ışıktır. Dünyaya, yeryüzüne

ve kiliseler arasındaki ilişkiye mühür addedecek bu buluşma. Doğal bir buluşmanın çok ötesinde, kilisesel ve insanlık tarihinde bir dönüm noktası gibi görebiliriz.

Papa, Fener Rum Ortodoks Patriği Bartholomeos ile Aziz George Katedrali'nde bir doksoloji (Üçlü Birlik) ayini düzenleyecek. Bu ayinin anlamı ve özelliği nedir?

Papa bu süreçte, bütün patriklerle bir araya gelecek. Ermeni ve Rum Patrikhaneleri ile Süryani Kilisesi'ne gidecek. Her kilisenin kendi litürjisi var. Bu anlamda şahane bir bütünleşme olacak. Yakınlaşmanın önü açılıyor. İznik Konsili yaşatılmak isteniyor. Tarih boyunca seçilen Papa'lardan Francis'le devam eden bir doruk noktasına ulaşılan süreç bu. Kiliselerin ortak bir iradeye kavuşarak ve bu iradeyi göstererek Tanrı'nın, Mesih İsa'nın ve Kutsal Ruh'un çalışmasının bütün dünyaya bir işaretini vermek istiyorlar. Dua ve sevinçle bekliyoruz.

[HTTPS://WWW.AGOS.COM.TR/TR/YAZI/36416/BIRINCI-IZNIK-KONSILI-1700-YIL-SONRA-YENIDEN-YASATILACAK](https://www.agos.com.tr/tr/yazi/36416/BIRINCI-IZNIK-KONSILI-1700-YIL-SONRA-YENIDEN-YASATILACAK)